

Курінна А. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Муляр Г. В., к.і.н.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Захист суб'єктів господарювання є особливим видом господарсько-правового регулювання, заснований на принципах конституційності. Ефективність захисту прав суб'єктів господарювання залежить від обраного способу захисту, оскільки ним зумовлюється реальність відновлення порушеного права. Спосіб захисту прав втілює безпосередню мету, якої прагне досягти суб'єкт захисту, вважаючи, що таким чином буде припинене порушення (чи оспорювання) його прав, він компенсує витрати, що виникли у зв'язку з порушенням його прав, або в інший спосіб нівелює негативні наслідки порушення його прав, саме в цьому полягає актуальність даного питання, що потребує наукового дослідження.

Захист суб'єктивних цивільних прав та охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законом порядку із застосуванням певних форм, засобів та способів захисту. Розрізняють дві основні форми захисту – юрисдикційну та неюрисдикційну. До юрисдикційної форми захисту відносять діяльність уповноважених державою органів щодо захисту порушених або оспорюваних прав. Неюрисдикційна форма захисту охоплює дії громадян і організацій у захисті прав, які здійснюються ними самостійно без звернення до компетентних державних органів [4, с. 506].

Відповідно до ст. 20 ГК держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів. У відповідній статті зазначені способи захисту прав суб'єктів господарювання: визнання наявності або відсутності прав; визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, актів інших суб'єктів, що суперечать законодавству, ущемлюють права та законні інтереси суб'єкта господарювання або споживачів; визнання недійсними господарських угод із підстав, передбачених законом; відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання; припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення; присудження до виконання обов'язку в натурі; відшкодування збитків; застосування штрафних санкцій; застосування оперативно-господарських санкцій; застосування адміністративно-господарських

санкцій, установлення, зміни і припинення господарських правовідносин тощо.

Варто зазначити, що ці способи значною мірою відповідають способам захисту цивільних прав, визначеним ст. 16 ЦК України. Єдиним способом захисту цивільних прав та інтересів, який не має відповідника серед способів захисту прав суб'єктів господарювання, закріплених у ч. 2 ст. 20 ГК України, є відшкодування моральної (немайнової) шкоди. В даній ситуації, дивно видається норма ст. 225 ГК України, згідно з якою до складу збитків, що підлягають відшкодуванню особою, яка допустила господарське правопорушення, включається матеріальна компенсація моральної шкоди у випадках, передбачених законом.

Згідно ч. 5 ст. 55 Конституції України кожному надається право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права та свободи від порушень та протиправних посягань. Тобто йдеться про самозахист і самооборону. Самозахист (самооборона) – це застосування засобів примусу самою управленою особою, без втручання відповідних державних та інших органів[3, с. 119].

Варто зазначити, що право на судовий захист не позбавляє суб'єктів правовідносин можливості досудового врегулювання спорів. Це може бути передбачено цивільно-правовим договором, коли суб'єкти правовідносин добровільно вибирають засіб захисту їхніх прав. Досудове врегулювання спору може мати місце також за волевиявленням кожного з учасників правовідносин і за відсутності в договорі застереження щодо такого врегулювання спору. Досудове врегулювання спору має також назву «претензійний порядок врегулювання». Порядок застосування претензій визначається розділом II ГПК України та ст. 222 ГК України [2].

В Україні створена система державних і недержавних органів, що уповноважені здійснювати захист законних прав і інтересів суб'єктів господарювання, до них, зокрема, відносяться нотаріуси, третейські суди, міжнародний арбітраж. За ст. 87 ЗУ «Про нотаріат» для стягнення грошових сум або витребування від боржника майна нотаріуси вчиняють на документах, що встановлюють заборгованість, виконавчі написи. Стягнення за виконавчим написом провадиться так само, як і виконання судових рішень.

Стосовно третейських судів, то відповідно до ЗУ «Про третейські суди», до третейського суду за угодою сторін може бути переданий будь-який спір, що виникає з цивільних та господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом [3, с. 122].

Згідно Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», до міжнародного комерційного арбітражу можуть за угодою сторін передаватися: спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають під час здійснення зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо комерційне підприємство хоча б

однієї зі сторін знаходиться за кордоном, а також спори підприємств з іноземними інвестиціями і міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їх учасниками, а також їх спори з іншими суб'єктами права України [4, с. 508].

Таким чином, захист прав суб'єктів господарювання – це система передбачених законом заходів, які здійснюються уповноваженими особами або суб'єктами господарювання з метою відновлення порушених прав, усунення перешкод у реалізації цих прав, запобіганню вчинення таких правопорушень у майбутньому та притягнення винних осіб до відповідальності.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
3. Мачуський В. В. Господарське законодавство: навч. посіб. / В. В. Мачуський, В. Є. Постульга. – К.: КНЕУ, 2004. – 275 с.
4. Несинова С. В. Господарське право України: навч. посіб. / С. В. Несинова, В. С. Воронко, Т. С. Чебикіна. – К.: ЦУЛ, 2012. – 564 с.

УДК 346.9 (043.2)

Лапа Н. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Козирева В. П., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ САНАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Особливості банкрутства банків та інших фінансово-кредитних установ регулюється законами України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III, «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р. № 4452-VI. Постановою Правління Національного банку України 17.08.2012 р. № 346 прийнято Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства, яке визначає підстави і порядок запровадження Національним банком особливого режиму контролю за діяльністю банків і філій іноземних банків, застосування заходів впливу, фінансових санкцій за порушення банками, філіями іноземних банків та іншими особами, які охоплюються наглядовою діяльністю Національного банку, банківського законодавства та нормативно-правових актів Національного банку.

Неплатоспроможність банку передбачає необхідність встановлення